



TE-palvelut
tjänster | services

Työ- ja elinkeinopalvelu-uudistus osana kuntien hyvinvointitaloutta

Johtaja, FT Maire Mäki

Työllisyyden tilannekuva (lokakuu 2021)

Asukkaita
413 830

Ulkomaalaistaustaisia
3,2 %

Työllisiä
187 000

Työttömiä
18 600

Työnhakijoita yhteensä
46 400

Yli vuoden yhtäjaksoisesti
työttömänä olleet

7 500

Avoimet työpaikat
(kk:n aikana)

12 100

Työttömyysaste

10 %

Lokakuu 2021

Työllisyyspalvelut 2021 resursseineen (Ei sis. ESR)

270

henkilötyövuotta (TE-toimisto,
kuntakokeilut)

n. 48,3 MEUR

Työllisyyden hoito (ELY, TE-
toimisto, kuntakokeilut)

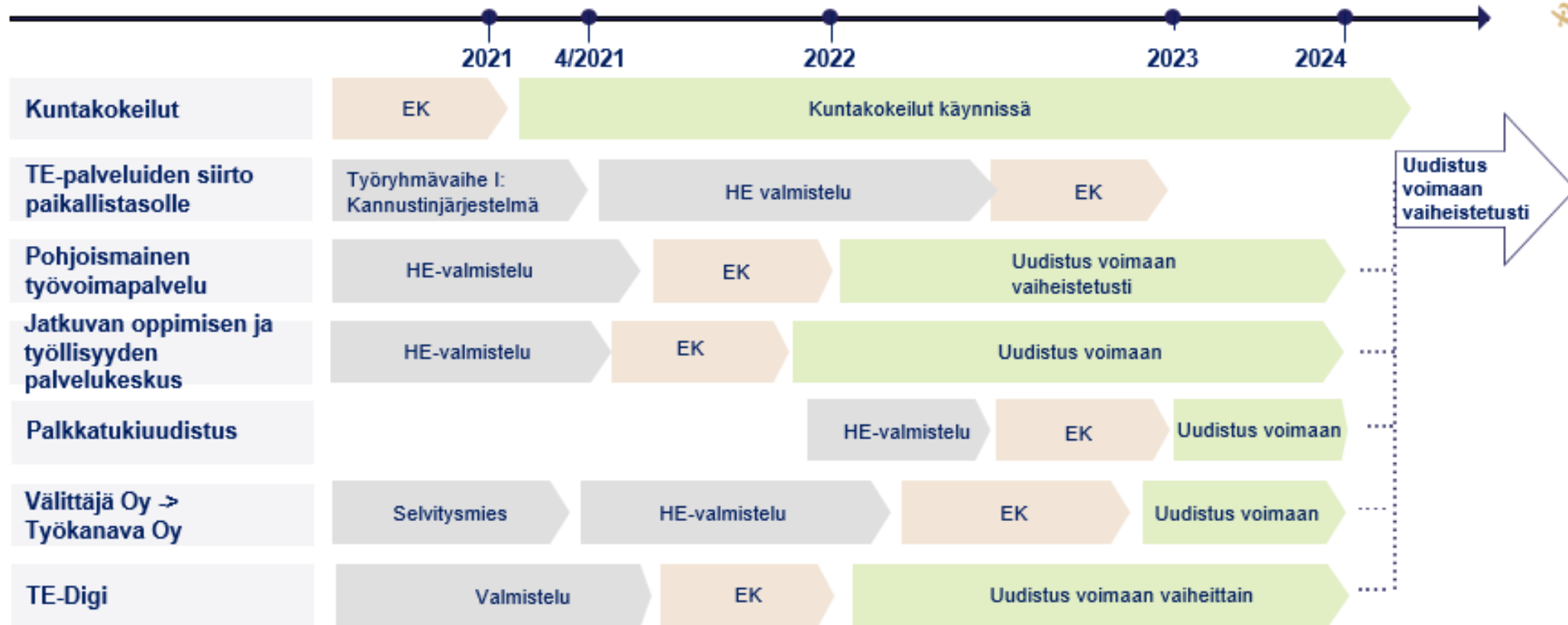
n. 13,1 MEUR

Toimintaraha (TE-toimisto)

Kunnan osarahoittama
työmarkkinatuki (9/2021): Saajat n.
7300, maksetut etuudet 5,5 milj.€,
josta kuntien maksuosuudet 3,2 milj. €
(2020: Saajat n. 11 000, maksetut
etuudet 57 milj.€, josta kuntien
maksuosuudet yht. 34 milj.€)



TE-palveluiden uudistamisen aikataulu



Mistä puhumme, kun puhumme hyvinvointitaloudesta

(Lähde: Eu: Neuvoston päätelmät hyvinvointitaloudesta 2019)

- Hyvinvointitalous korostaa hyvinvoinnin ja talouskasvun toisiaan vahvistavaa luonnetta. Hyvinvointitalous perustuu vakaaseen ja kestävään talouspolitiikkaan: **Investoinnit vaikuttaviin, tehokkaisiin ja tasapuolisiin toimiin ja rakenteisiin.**
- Investoimalla kansalaisten terveyden, koulutuksen, työllisyyden, sukupuolten tasa-arvon ja sosiaalisen suojelun parantamiseen edistämme myös talouskasvua.
- Suunniteltaessa eri hallinnonalojen toimintaa hyvinvointi- teema on syytä ottaa esille. Keskiössä on **monialainen yhteistyö**. Ilmiöpohjainen tarkastelu. Juurisyiden etsiminen.
- Välttämättä ei tarvita uusia toimivaltuuksia tai rakenteita, vaan sitä, että kiinnitetään huomiota hyvinvointia edistäviin tekijöihin ja avataan toimien vaikuttavuusketjuja.
- Tarvitaan **tietoon perustuva päätöksentekoa**: Selkeät tavoitteet, sopivat indikaattorit, vaikutusten arviointia, kustannustehokkuuden arviointia lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

- **Syrjäytyminen** työmarkkinoilta voi johtaa yhteiskunnan polarisoitumiseen ja epävakauteen: työmarkkinoille integroitumisen tärkeys.
- Tarvitaan myös **elinikäistä oppimista ja osaamisen hankkimista**, jotta voidaan vastata muuttuvan työelämän haasteisiin. Koulutuksen saatavuus ja osaamisen ajantasaisuus.
- Kaikille tulisi olla tarjolla mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti työelämää ja yhteiskuntaan: **osatyökykyisten, vammaisten mahdollisuudet** koulutukseen ja työhön.
- Turvalliset ja terveelliset työpaikat: Tuottavuuden lisääntyminen, työtyytyväisyys, työurien pidentyminen, työperäisten sairauksien ennaltaehkäisy.

1. Monialainen yhteistyö kuntavetoisten työllisyyspalveluiden tuottamisessa

Kuntien eri hallintokuntien välinen yhteistyö: VM:n työllisyysvaikutusten arviointi.

Millaiseksi muotoutuvat kunta-/ maakuntarajat ylittävät toimintamallit ?

Hyvinvointialueiden kanssa tehtävä yhteistyö

- Hyvinvointialueet käynnistyvät 2023- ; Yhdyspintatyöstä sopiminen jo 2022 työllistymistä edistävän monialaisen verkoston (maakunnallinen) kanssa.
- Yhdyspintatyö hyvinvointialueen ja ”työllisyysalueen” välillä (PoPSote)
 - *”Yhdyspintoja ovat toiminnot ja tehtäväkokonaisuudet, jotka kuuluvat kunnan tai hyvinvointialueen järjestämisvastuulle, mutta joiden asukas- ja asiakaslähtöinen toteuttaminen edellyttää yhteisiä tavoitteita (esim. hyvinvoinnin edistäminen, työllisyys, oppilashuolto). Tällöin muodostuu vaikuttavuudeltaan ja kustannustehokkuudeltaan mahdollisimman tarkoituksenmukainen kokonaisuus”. (Luukkonen ym. 2016/ Manninen M. 2021)”*
 - *”Yhdyspinnoilla tarvitaan monialaisten verkostojen johtamista, rakenteita, yhteisiä tavoitteita sekä yhteisesti sovittuja menettelytapoja, esim. neuvotteluissa tai sopimuksin sovittuja pelisääntöjä ja vastuunjakoa, joita kukin toimija noudattaa omassa toiminnassaan.” (Manninen, M. 2021)*

- **Velvoitteet yhteistyölle:**
- **Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)**
 - 6 §; Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa
 - 7 §; Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella
 - 10 §; Asiakkaiden palvelujen yhteensovittaminen; *Hyvinvointialueen on osaltaan yhteen sovitettava sosiaali – ja terveydenhuollon palvelujaan kunnallisten ja valtion palvelujen kanssa.*
 - 29§; Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen seuranta- ja arviointivelvollisuus Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen määrittelemien tietosisältöjen ja -rakenteiden mukaisesti. Sisältää viittauksen 6 ja 7 §:ssä tarkoitetun hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistietosisältöön
- **Laki hyvinvointialueesta (611/2021)**
 - 14 §; Hyvinvointialueen ja kuntien neuvottelu
- **Lisäksi on yhdyspintoihin vaikuttavaa erillislainsäädäntöä** (esim. työllisyyttä koskeva lainsäädäntö); Millaiseksi tämä muotoutuu TE 2024- uudistuksessa? Mitkä ovat kuntien vapausasteet työllisyyspalvelujen järjestämisessä? Kysymys yksityisten palveluntuottajien roolista? Järjestöjen roolit?

2. Vaikuttavat, tehokkaat ja tasapuoliset toimet ja rakenteet

TE 2024 - uudistuksen tavoitteena on **palvelurakenne**, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Palveluiden yhdenvertainen saatavuus.

- Työvoimapohja 20 000 henkilöä.
- Lähipalveluihin pohjautuvat palvelurakenne (kuntiin siirron myötä): Maantieteellinen rakenne, digitaaliset palvelut, yhteys KELA:n palveluihin?

Reformi sisältää rahoitusmalli-uudistuksen: Kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennetaan sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välinen kytkös poistetaan.

Rahoitusvastuu porrastettaisiin siten, että kunta osallistuisi työttömyysturvan rahoitukseen nykyistä aikaisemmassa vaiheessa. Kannustava elementti ?

Yhteistoiminta-alueiden kriteerit:

- kuntien tulee olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa,
- muodostettavan alueen tulee muodostaa työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva kokonaisuus,
- palveluiden riittävän suuri resurssointi,
- kielelliset oikeudet on turvattava,
- kunnat päättävät itse yhteistoiminnan muodosta ja alueista (perälautasääntely).

3. Osaamisen kehittäminen ja elinikäinen oppiminen

- Koulutuksen järjestäjien rooli koulutustarjonnan ennakoinnissa: Omistajaohjauksen mahdollisuudet? Alueen koulutuspalvelujen kokonaisvaltainen tarkastelu.
- Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (OPH:n erillisyksikkö); Täydentävä koulutustarjonta.

4. Alueen työllisyyden kokonaisvoimavarat/ inventaario

- Eri toimijoiden panostus työllisyyteen: Päällekkäisyydet ja katvealueet palvelukokonaisuudessa
- Kunnan sisäiset mahdollisuudet (eri hallintokunnat)
- Kuntien ulkopuoliset toimijat (KELA, järjestöt, osaamispalveluiden tuottajat).

5. Tietojohtaminen

Yhteiset tavoitteet, indikaattorit, vaikutusten arvioinnit, kustannustehokkuuden arvioinnit

- Tarvitaan yhteinen tilannekuva alueen ja eri toimialojen kehityksestä (tietojohtaminen, ennakointi, paikallistuntemus vs. laajempi työmarkkina-alue).
- Tietoarkkitehtuurikokonaisuus valmistelussa (TEM)

6. Osatyökykyisten työllistyminen

- Työkanava Oy:n toiminnan käynnistyminen 2022-
- Asiakasohjaus, potentiaalisten asiakkaiden tunnistaminen

- Korkea työllisyys ja vahva elinkeinoelämä ovat parhaat takeet hyvälle kuntataloudelle. Työllisyydenhoidossa tarvitaan moniulotteista toimintakykyä.

Yhteiskunnalliset ongelmat ovat suuria ja uusia ratkaisuja tarvitaan

- Yhteiskunnan hyvinvointiongelmat ovat mittavia ja kalliita. Ehkäisevään toimintaan ei riitä riittävästi varoja vaikka se tulisi usein edullisemmaksi
- Julkisen talouden tasapainottaminen vaatii uusia rahoitus- ja toimintamalleja.
- Vaikuttavuussijoittaminen tuo yksityissektorille mahdollisuuden sijoittaa yhteiskunnallisten ongelmien ennaltaehkäisyyn ja samalla saada tuottoa sijoituksesta.
- Systemaattinen tuloksellisuuden seuranta on avainasemassa interventoiden hallinnoinnissa. Samalla seuranta auttaa suuntaamaan resurssit parhaisiin ratkaisuihin.
- Julkisen sektorin, palveluiden tuottajien ja yksityisen sektorin tiiviimmästä yhteistyöstä hyötyvät kaikki osapuolet.

Esimerkkejä yhteiskunnallisten ongelmien kokoluokista Suomessa

<i>Haaste</i>	<i>Kustannus (mrd eur)</i>
Lasten syrjäytyminen	0,5-1
Vanhukset	1-2
Mielenterveysongelmat, alkoholi	1-2
Töistä poissaolot	2-4
Liikkumattomuus	1-2
Toisen tyypin diabetes	1
Tupakointi	1-2
Työttömyys	6*

*Lähde: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/tyottomyys-maksaa-suomelle-jo-kuusi-miljardia-euroa-vuodessa/f0586010-7bfa-374e-b728-ef7211d9331d>
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

Tulosperusteinen rahoitussopimus eli SIB

- Julkinen sektori tekee vuosittain hankintoja yhteensä noin 35 miljardin euron arvosta, ja tiukassa taloustilanteessa valtio ja kunnat tarvitsevat uusia työkaluja hyvinvoinnin rakentamiseen ja rahoittamiseen
 - Tulosperusteinen rahoitussopimus (engl. Social Impact Bond, SIB) on yksi tällainen väline
- SIB-mallissa institutionaaliset ja yksityiset sijoittajat rahoittavat hyvinvointia edistäviä palveluita ja toimintaa, jotka täyttävät seuraavat kriteerit:
 - a. Ne edistävät hyvinvointia
 - b. Hankkeille määritellään tarkat, mitattavat tavoitteet, jotka heijastavat haluttua hyvinvoinnin lisäystä
 - c. Asiakas (julkinen sektori) maksaa tavoitteiden mukaisista tuloksista tulospalkkion, ja rahasto (sijoittajat) kantavat toteutukseen liittyvät taloudelliset riskit
- Vaikuttavuuden hankinta voi parhaimmillaan edistää miljardien eurojen verotulojen aikaisempaa tuloksellisempaa käyttöä
 - SIB-hankkeita on suunnitteilla noin 30 kunnassa eri puolilla Suomea

Mistä on kyse?

- TYÖ-SIB on **täysin tulosperusteinen** pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen tähtäävä hanke.
- Kohderyhmä on 1-4v työttömänä olleet ja 6-12kk työttömänä olevat, joiden työttömyyden pitkittymisen riski on kohonnut tai todennäköinen
- Tavoitteena työllistää kestävästi 1800 pitkäaikaistyötöntä 2020 – 2025 aikana
- Hanketta toteuttaa S-Pankki yhdessä **palveluntuottajien** kanssa



Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet



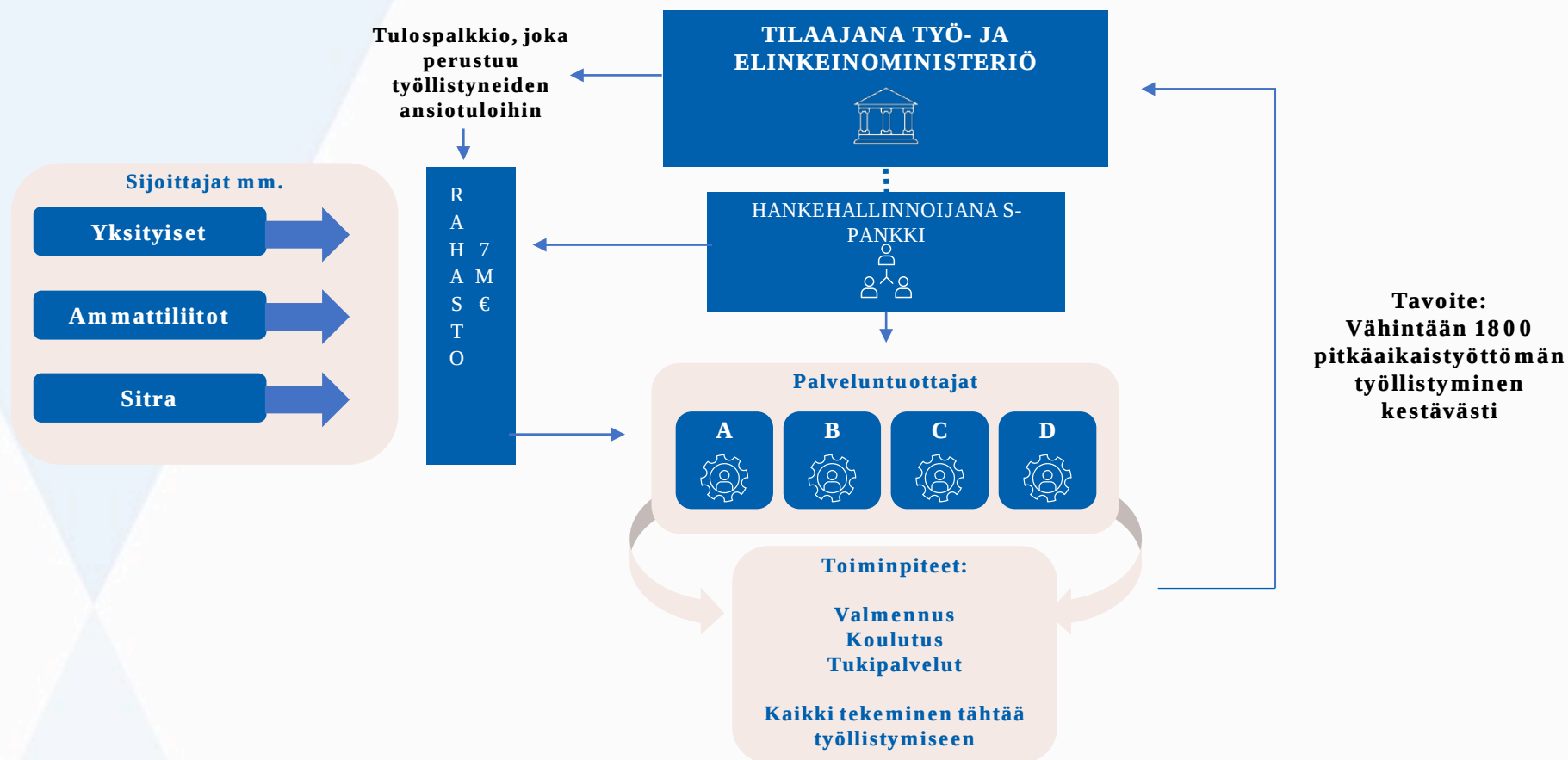
TE-palvelut
tjänster | services



**Työllisyyden
kuntakokeilut**



TYÖ-SIB RAHAVIRRRAT



SIBIN TULOKSISTA

TYÖLLISTÄMINEN TOIMII

Työ-SIB on työllistänyt tähän mennessä yli 490 asiakasta (42% aloittajista)

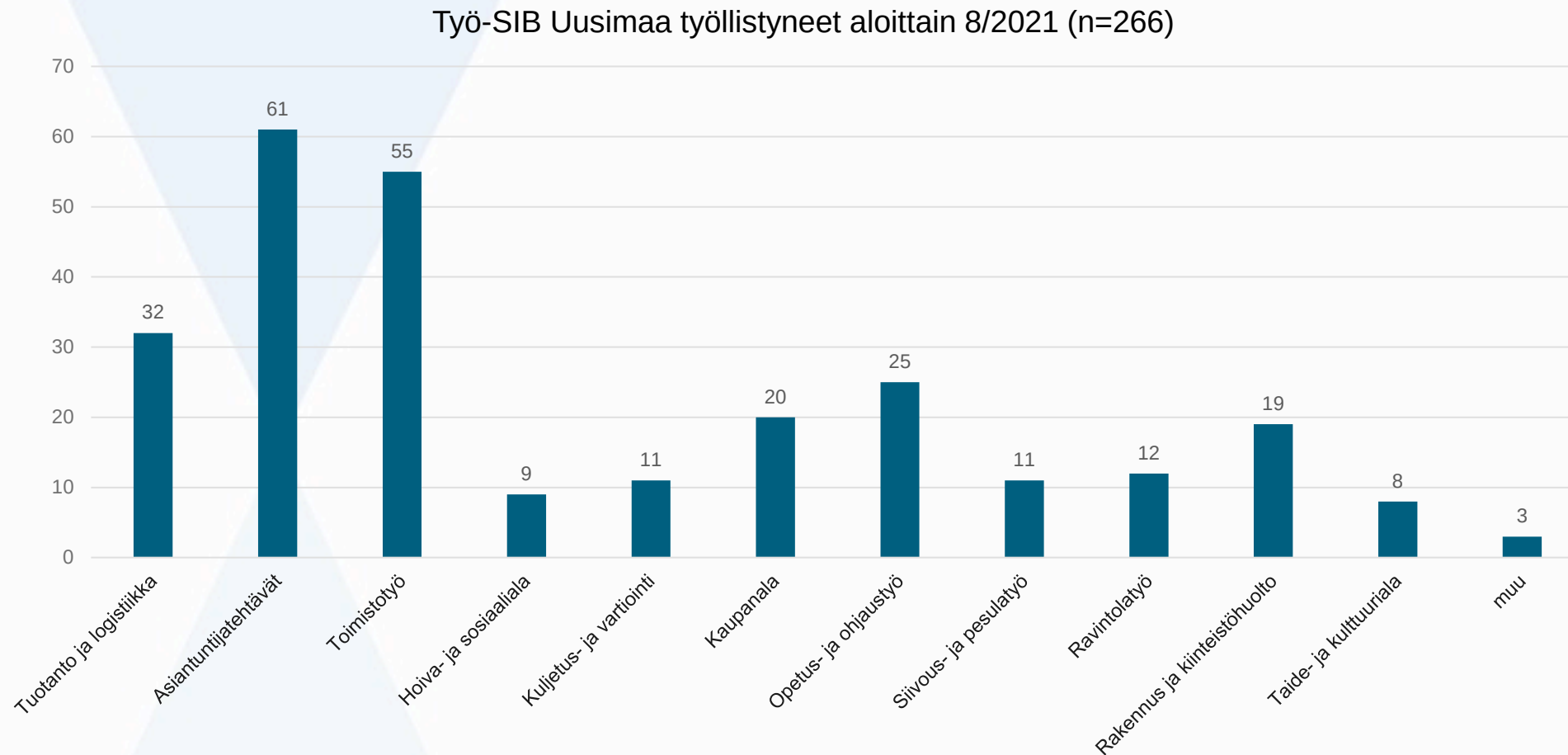
Vähintään vuosi sitten palvelussa aloittaneet ovat työllistyneet 45-50% (kts. Seuraava kalvo)

TÖITÄ ERI ALOILLA

SIB-mallilla on onnistuttu työllistämään erilaisista taustoista tulevia ihmisiä monenlaisiin työtehtäviin eri ammattialoille. Ohjelma on työllistänyt myös korkeasti koulutettuja heille sopiviin asiantuntijatehtäviin.

TYÖ-SIBIN TULOKSISTA

- Uudellamaalla työllistynyt eniten asiantuntijatehtäviin ja toimistotöihin



ESIM.

kiinteistönhoitaja
datainsinööri
rakennustyöntekijä
asiakaspalvelija
assistentti
sovellusasiantuntija
aluejohtaja
pakkaaja
laborantti
talouspäälikkö

Pohdittavaksi

Kunnille tarjotaan nyt mahdollisuutta uudenlaisiin työllisyyspalveluihin: Uuden tehtävän vastaanotto, uusien toimintamallien käynnistäminen ja läpivieminen vaatii laajaa poikkihallinnollista työtä ja yhteistä ymmärrystä kunnan toimintaympäristöstä ja tilasta.

- Uudet toimintatavat vaativat mm. tiedonlouhintaa ja tiedon keruuta, uusien prosessien luomista, yhteistyötä eri suuntiin, viestintää läpi organisaation, ratkaisukeskeisyyttä ja pitkäjänteisyyttä.
- **Puuttuvatko meiltä ennaltaehkäisevän työn toimintamallit? SIB:** *Raskaissa palveluissa kunnilla on selvät toimintamallit. Niin sanotulla ”harmaalla alueella” (esim. huoli lapsesta, jota ei osata määritellä tarkemmin) ei ole selvää toimintamallia. Tällainen tilanne voi johtaa siihen, että asiakas saa lähetteen moneen eri paikkaan ns. varmuuden vuoksi tai sitten asian kanssa jäädään odottelemaan, koska oikeaa auttavaa tahoa ei osata määritellä. Uudenlainen lähestymistapa (esim. perhekumppanimalli), jossa lähdetään asiakkaan tarpeista ja etsitään yhdessä arkea helpottavia asioita ja etsitään ratkaisuja, kuormittaa vähemmän sekä asiakasta että järjestelmää, kun toimenpiteet on kohdennettu oikein.*
- *Ennaltaehkäisevän työn ongelmaksi on tunnistettu lisäksi järjestelmän diagnoosilähtöisyys. Joidenkin palveluiden tarjoamisen ehtona on tietyt diagnoosit. Ennaltaehkäisevän työn keskiössä on sen sijaan tunnistettu huoli, jonka perusteella halutaan tarjota tukea ja apua, ei mikään tarkka diagnoosi. Diagnoosilähtöinen toimintamalli ja ennaltaehkäisevän työn logiikka ovat törmäyskurssilla keskenään.*
- *Ennaltaehkäisevän työn taloudellisista vaikutuksista puhuttaessa aikaikkuna venyy jopa kymmeniin vuosiin. Tämän hetkinen budjetointilogiikka ei tue pidempijänteistä työtä. Taloussuunnittelun muutos tästä näkökulmasta vaatisi sekä toiminnan että ajattelutapojen muutosta niin viranhaltijatyössä kuin poliittisessa päätöksenteossa.*

Työllisyys ja hyvinvointi vahvistavat toisiaan (Lähde: Maakuntavalmistelu 2019)

Työttömyyden vaikutus

Vaikutus ansiotuloon (netto)
keskimäärin

10 000 € /vuosi

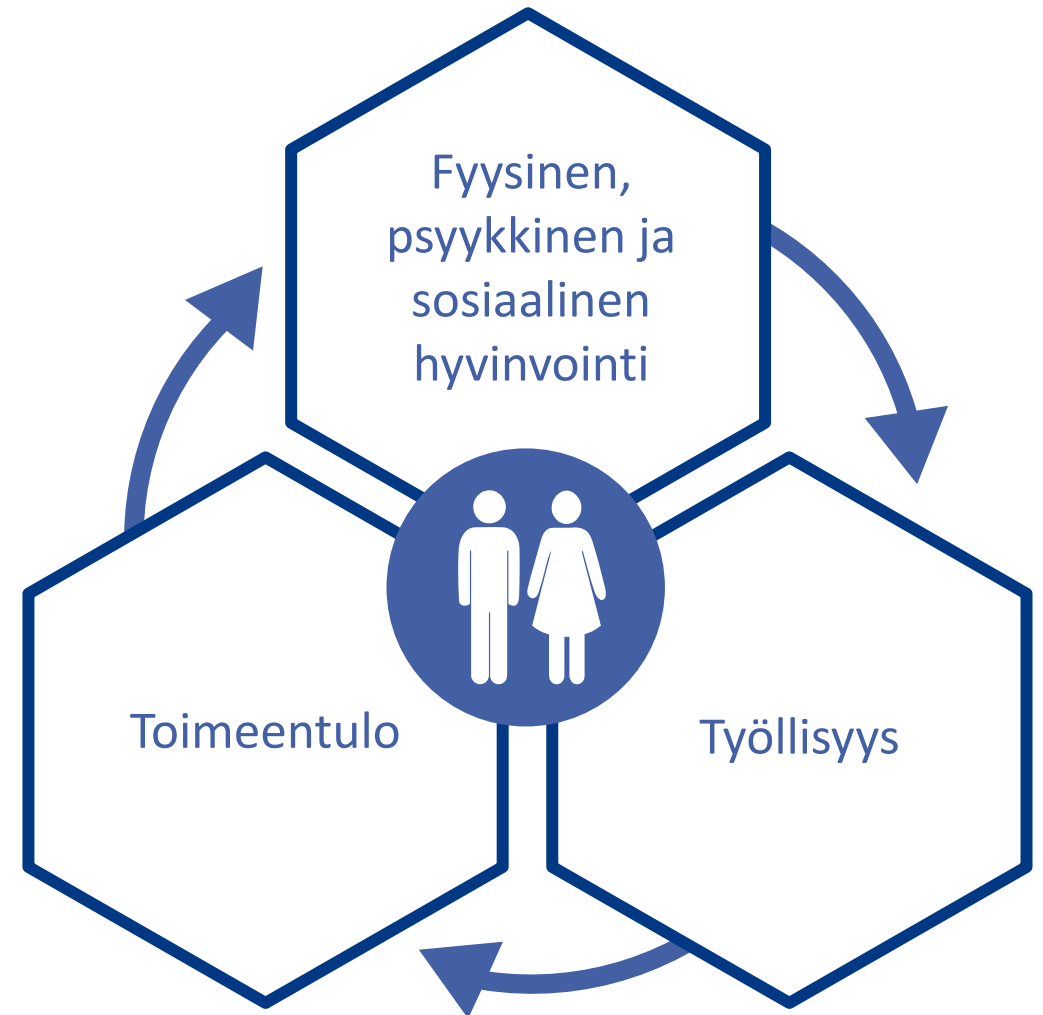
Pitkäaikaistyöttömyys syrjäyttää työelämästä

Kun työttömyys kestää yli
12 kk, riski syrjäytyä on

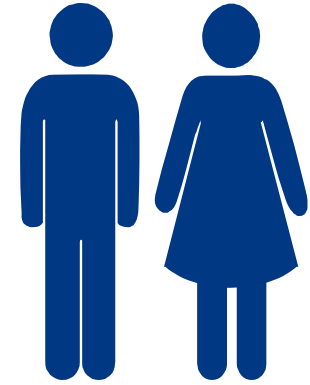
70 %

Työelämästä syrjäytyneen
pitkäaikaiskustannus on

600 000 €



Työllisyyden taloudellinen merkitys julkiselle taloudelle Pohjois-Pohjanmaalla (Lähde: Maakunta-uudistus- valmistelu 2017/ M. Tuomikoski)



Asukkaan ollessa työtön

Työttömyysturvakulut
8 360 €/vuosi

Yleinen asumis- ja toimeen-
tulotuki työttömälle
2 270 €/vuosi

Tulonmenetykset:

- Ansiotulovero
- Sosiaaliturvamaksu
- Kulutusverot
- Työnantajan maksut ja verot

21 500 €/vuosi

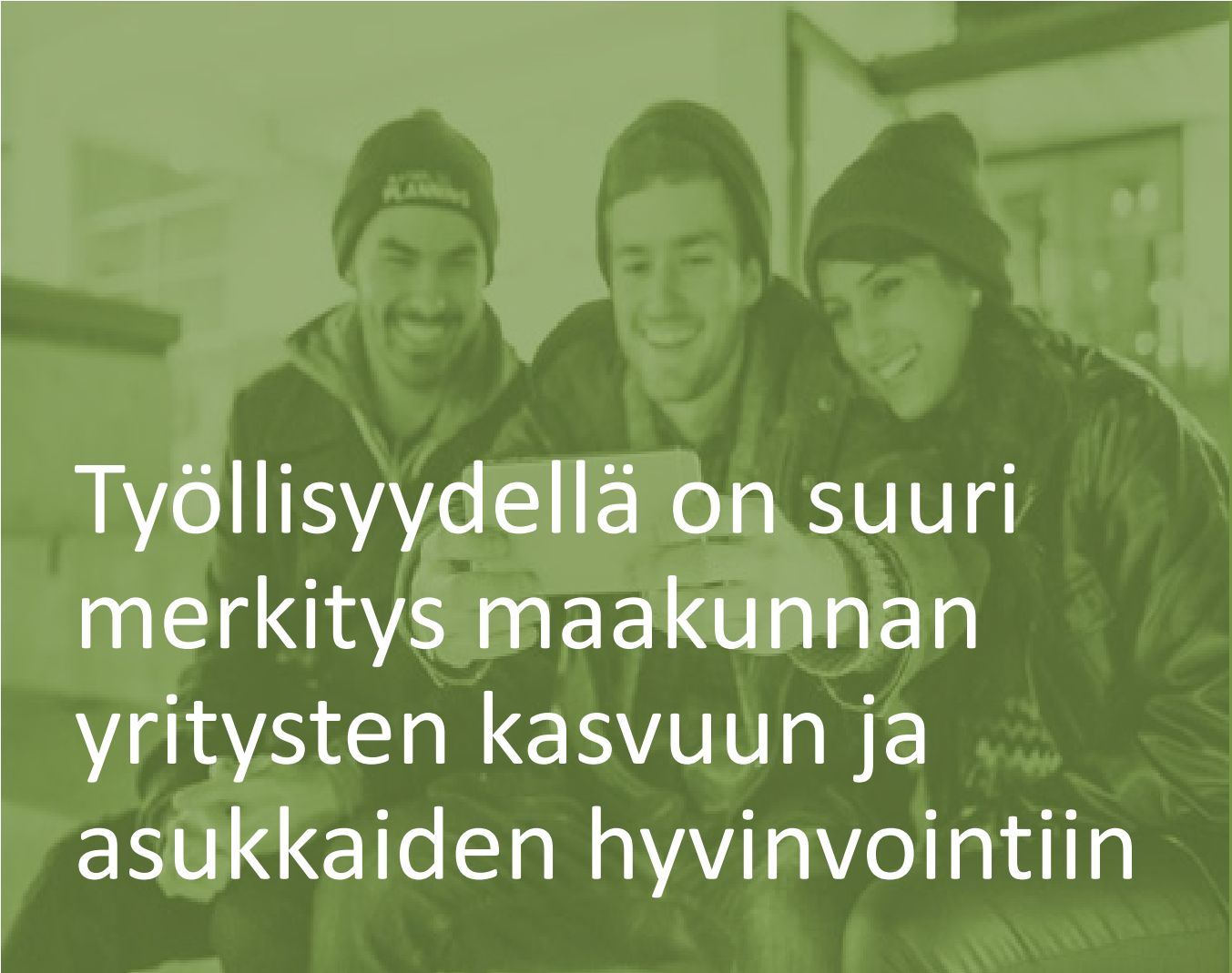
Seuraus

Ns. laaja työttömyyden
(työttömät + palveluissa olevat) kustannus on

1 050 000 000 €/vuosi

Palvelun nopeudella ja sujuvuudella on iso
merkitys: yhden työttömyyspäivän kustannus
(laaja työttömyys) on noin

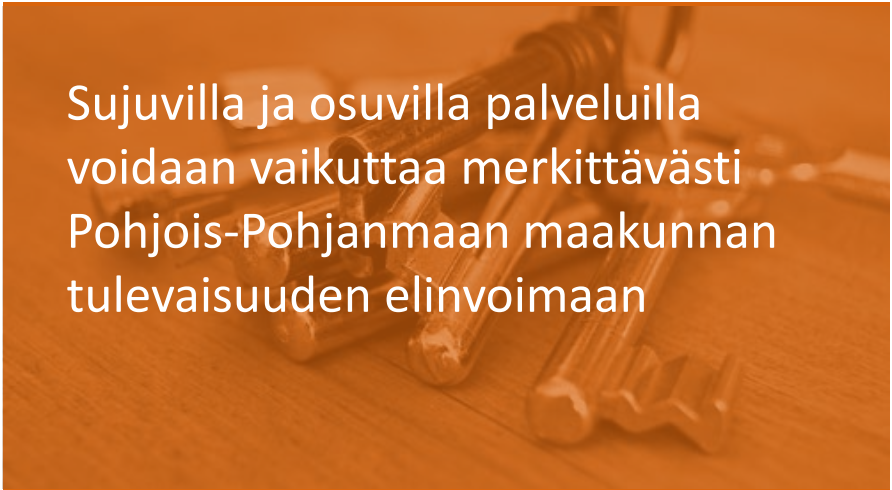
4,0 milj. €/päivä.

A photograph of three young adults (two men and one woman) wearing winter hats and jackets, smiling and looking at a tablet computer together. The image is overlaid with a semi-transparent green filter.

Työllisyydellä on suuri
merkitys maakunnan
yritysten kasvuun ja
asukkaiden hyvinvointiin

Työnhakijoille ja
yrityksille
on nykyisin
monipuolisia
palveluja

Työ- ja
elinkeinopalve-
luilla syntyy
työllisyyttä,
kasvua ja
hyvinvointia

A photograph of several keys lying on a wooden surface. The image is overlaid with a semi-transparent orange filter.

Sujuvilla ja osuvilla palveluilla
voidaan vaikuttaa merkittävästi
Pohjois-Pohjanmaan maakunnan
tulevaisuuden elinvoimaan

Tausta-aineistoja

Esityksessä hyödynnettyjä aineistoja

- EU: Neuvoston päätelmät hyvinvointitaloudesta 2019
- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 – valtioneuvoston periaatepäätös
- Kohdennettu ja ennakoitu hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen: vaikutusten ja kustannusten arviointityökalut. VN/Teas: Mari Kangasniemi, Olli Halminen, Marja Hult, Hanna Kallio, Miika Linna, Sakari Suominen
- Hyvinvointipalveluiden tulevaisuus risteyskohdassa – kohti vaikutusten hankintaa? [Itlan raportit ja selvitykset 2020:2 NAVIGAATTORI ANNI KYÖSTI JA JENNI AIRAKSINEN](#)
- SIB – hankkeiden materiaalit ja arvioinnit (Anna Tonteri (TEM), Omar Samir (FIM))

Sinisellä taustalla ovat työttömyyden kustannukset, jotka syntyvät julkiselle taloudelle yhden maakunnan asukkaan ollessa työtön. Luvut ovat keskimäärisiä valtakunnallisia eikä näitä tarvitse muuttaa.

- Työttömyysturvakulut on laskettu kaavalla valtion osuus (peruspäiväraha ja työmarkkinatuki) 32,40 €/päivä x korvattavat päivät vuodessa.
- Yleinen asumis- ja toimentulotukien lähde on Räisäsen ja Hämäläisen (2015) raportti, joka puolestaan perustuu THL:n tilastoihin. Maksettujen etuuksien summa on jaettu työttömien määrällä.
- Tulonmenetykset ovat Karin (2016) laskelmasta, jossa verrataan keskituloista henkilöä tämän ollessa työllinen ja työtön. Palkansaajan tulovero 5983 €/v, palkansaajan sosiaaliturvamaksut 2922 €/v, työnantajan sosiaaliturvamaksut ja verot 9688 €/v, kulutusvero 2907 €/v. Julkiselle taloudelle tulonmenetykset muodostavat siis 2/3 taloudellisista vaikutuksista.

Huomautukset:

- **LUVUT EIVÄT SISÄLLÄ AKTIIVISEN TYÖTTÖMYYDEN HOIDON KUSTANNUKSIA.** Ne katsotaan panostuksiksi, joilla pienennetään työttömyyden kustannuksia (ks. seuraava sivu).
- Oletus on keskituloinen henkilö, mutta työttömien ansiotaso maakunnassa voi poiketa tästä. Esimerkiksi Uudellamaalla keskimääräinen ansiotaso on korkeampi kuin valtakunnallisesti.
- Oletuksena Karin laskelmissa on, että henkilö asuu yksin ja on lapseton.
- Luvut eivät sisällä eläkejärjestelmämenetyksiä.
- Luvut eivät sisällä pitkän aikavälin seurannaisvaikutuksia terveydenhuoltoon, lasten sijaishoittoon tms. Moninaisten syysuhteiden vuoksi niistä ei saada luotettavaa tietoa.
- Maksaja on pääosin KELA. Työttömyydellä ei ole suurta välitöntä vaikutusta maakunnalle tai kunnille. Kuntasektorin välittömiä kustannuksia nykyisin ovat kunnallisveromenetys ja mahdollinen ”sakkomaksu” työttömyyden pitkittymisestä.

Pohdinta potentiaalista verrattuna rakenteelliseen työttömyyteen.

Työikäisiä on Uudellamaalla noin 1 100 000, joista noin 80000 työttömänä (nykyisin hieman alle) ja palveluissa 31000. Laaja työttömyys oli noin 10 %.

Jos rakenteellinen työttömyys olisi 7 %, työttömiä olisi 77000 (ml. palveluissa olevat), potentiaali laskea työttömien määrää olisi noin 34000 henkeä (ml. palveluissa olevat) eli siis noin 3 % . Rakenteellisen työttömyyden taso on kuitenkin epävarma estimaatti, ja sen arvellaan olevan Suomessa nykyisin 7-8 %. Jos rakenteellisen työttömyyden tasoa pidetään tavoitteellisena ja saavutettavissa olevana, säästöpotentiaali olisi noin 30 % eli suuruusluokassa 1 miljardi euroa.

MUOKKAUS

Oranssin laatikon tiedot tulee päivittää maakunnan luvuiksi. Kerro laajan työttömyyden piirissä olevat (työttömät + palveluissa olevat) sinisten laatikoiden yhteissummalla. Työttömien määränä on käytetty kuukausittaisten varantojen keskiarvoa. Lähteenä on työnvälitystilasto (TEM). Päivien määränä käytetään tässä ja muissa laskelmissa 258 päivää/vuosi (korvauspäivät=työpäivät).

POP: 32 233 laaja työttömyys vuonna 2017 /MT